

Кононенко Н.В.,
старший лаборант кафедри дошкільної педагогіки
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського», Одеса

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМНОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАНЬ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Підготовка сучасних педагогів до оволодіння формами мислення і способами рішення практичних проблем відповідних до викликів сьогодення актуалізує проблему якості їх професійно-педагогічних знань і управління процесом їх формування. Системність професійно-педагогічних знань уявляє собою характеристику такої якості, що найбільш повно відповідає складності і цілісності процесів і явищ, що відбуваються в педагогічній дійсності і відбиває їх системні властивості у свідомості педагогів. Проте досягнення цієї якості вимагає дослідження і виявлення педагогічних умов, за наявності яких вона може бути сформованою у студентів – майбутніх педагогів.

При визначенні педагогічних умов формування системності професійно-педагогічних знань майбутніх педагогів дошкільної освіти, в основу покладено філософське розуміння поняття «умова», що позначає середовище або обставини, поза яких предмет (явище, процес) не може існувати і які обумовлюють можливість його виникнення (або формування) і розвитку. Отже педагогічні умови формування системності професійно-педагогічних знань майбутніх вихователів визначають особливості того середовища, у якому відбувається оволодіння цими знаннями, тобто у навчальному процесі вишу.

Відомо, що знання утворюються у результаті цілеспрямованої діяльності суб'єкта, як результат його пізнавальної активності, спрямованої на усвідомлення і оволодіння суттю певного об'єкта. За теорією діяльності (Л. Виготський, О. Леонт'єв, С.Рубінштейн), вступаючи в певні контакти з предметним світом, людина відчуває на собі його вплив і з необхідністю підкорюється його об'єктивним властивостям. При цьому пізнати можливо

лише те, що наявне в сутті, природі предмета, що пізнається - знання як суб'єктивний продукт діяльності фіксує і об'єктивує цю сутність.

З аналізу теорії систем і системного підходу відомо, що властивостей системи можуть набувати будь-які предмети (Р.Акофф, Л.фон Берталанфі, В.Садовський, Є.Юдін). Забезпечується це здатністю певної множини елементів утворювати цілісність за результатами взаємодоповнюючого і взаємозалежного функціонування, що здійснюється заради досягнення визначеної цілі. Важливо, що системні властивості предметів не піддаються прямому чуттєвому сприйманню, а потребують спеціально організованої і цілеспрямованої пізнавальної діяльності. Відтак, першою педагогічною умовою, що здатна забезпечити формування у майбутніх вихователів системності професійно-педагогічних знань, виділяємо наявність у змісті навчального процесу інформації, що відображає системні властивості педагогічного процесу як органічної взаємодії його суб'єктів.

При визначенні другої педагогічної умови формування системності професійно-педагогічних знань майбутніх вихователів ми виходили із суб'єктної природи будь-якого знання. В процесі пізнання людина не тільки підкорюється об'єктивним властивостям предметів, але й сама здійснює на них певний вплив, адже із всього різноманіття і багатства властивостей предметів вона визначає й об'єктивує лише такі, які відповідають її цілям, є практично цінними. З цього випливає, що системність професійно-педагогічних знань є результатом власної пізнавальної діяльності студентів, що виявляють і фіксують цілісність, системну природу педагогічного процесу, як предмета їх майбутньої професійно-педагогічної діяльності. З цього випливає друга педагогічна умова: наявність в навчальному процесі учбових завдань, що вимагають від студентів самостійного пошуку й обґрунтування цілісної взаємодії складових педагогічного процесу з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку, організація і здійснення якого виступає предметом професійної діяльності педагога дошкільної освіти.